

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lutego 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer (spr.)
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki SSA Elżbieta Uznańska
Protokolant:	sekr.sądowy Katarzyna Rogowska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa E. J.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 25 kwietnia 2016 r. sygn. akt I C 1233/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. zobowiązuje stronę pozwaną (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w K., do zamieszczenia na drugiej stronie Dziennika (...) w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku, tekstu, przeprosin, czcionką (...) wielkości 16 według edytora tekstu W. firmy (...), czarnym drukiem na białym tle, o następującej treści: Wydawnictwo (...) spółka z o.o. w K. przeprosza Panią E. J. za podanie w książce (...) w wydaniu pierwszym na str. 438 i 439, nieprawdziwych informacji naruszających kult pamięci zmarłego pułkownika R. K. (1) o motywach jego działań na rzecz amerykańskiego wywiadu oraz o podejrzeniach jakoby działał on jako „podwójny agent”;

II. zobowiązuje stronę pozwaną (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w K., do opublikowania erraty do książki (...) w formie pisemnej dołączanej do każdego wydanego przez pozwanego egzemplarza tej książki, która będzie zawierała sprostowanie nieprawdziwych informacji podanych na stronie 438,439 tej książki o podejrzeniach działania przez pułkownika R. K. (1) jako „podwójny agent”;

III. w pozostałej części powództwo oddala;

IV. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 977 zł (dziewięćset siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu”;

2. oddała apelację w pozostałej części;

3. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 870 zł (osiemset siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Elżbieta Uznańska SSA Jan Kremer SSA Marek Boniecki

I ACa 1305/16

UZASADNIENIE

Powódka E. J. w pozwie przeciwko stronie pozwanej (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wniosła o:

1. zobowiązanie pozwanej do zamieszczenia na pierwszej lub drugiej stronie dziennika (...)w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie, tekstu przeprosin, czcionką (...) wielkości 16 według edytora tekstów W. firmy (...), czarnym drukiem na białym tle, za naruszenie dóbr osobistych powoda, o następującej treści:

Wydawnictwo (...) sp. z o.o. przeprasza Panią E. J. za podanie w książce Pt. (...) nieprawdziwej informacji podanej na str. 438 i 439 tej książki o finansowej motywacji działań pułkownika R. K. (1) i jakimkolwiek jego wynagradzaniu przez służby amerykańskiego wywiadu oraz o podejrzaniach jakoby działał on jako ‘podwójny agent’. Informacje te były nieprawdziwe i naruszyły dobra osobiste Pani E. J. jako osoby najbliższej (tj. siostry żony) pułkownika R. K. (1)”;

2. zobowiązanie pozwanego, do opublikowania erraty do książki pt. (...), tj. formy pisemnej dołączanej do każdego wydanego przez pozwanego egzemplarza tej książki, która będzie zawierała sprostowanie nieprawdziwych informacji podanych na str. 438 i 439 tej książki o finansowej motywacji działań pułkownika R. K. (1) i jakimkolwiek jego wynagradzaniu przez służby amerykańskiego wywiadu oraz o podejrzaniach jakoby działał on jako „podwójny agent”.

Powódka wniosła również o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając powyższe powódka wskazała, że w 2013 r. strona pozwana wydała publikację zatytułowaną (...). Księga ta zawiera noty biograficzne osób polskiego życia społecznego, w tym sylwetkę i biografię pułkownika R. K. (1). Niezjący również w dacie publikacji przedmiotowego wydawnictwa pułkownik R. K. (1) był szwagrem powódki, która jest siostrą żony pułkownika R. J. E. K.. Zawarte na str. 438 i 439 publikacji informacje i sugestie jakoby pułkownikowi R. K. (1) towarzyszyła motywacja finansowa i zarobkowa oraz sugerujące działalność jako „podwójnego agenta” naruszają pamięć i kult dobrego imienia R. K. (1). Powódka jako osoba mu najbliższa ma pełne prawo do utożsamiania tego naruszenia z uszczerbkiem na własnych dobrach osobistych. Naruszają one również kult osoby zmarłej i ochronę jego czci, która stanowi prawo członków najbliższej rodziny zmarłego.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że nie zgadza się z twierdzeniem powódki aby zawarta w (...) nota biograficzna pułkownika R. K. (1) naruszała dobra osobiste powódki. Pozwana zaprzeczyła jakoby autor tego tekstu – T. P. sugerował w nim działanie pułkownika K. z pobudek finansowych oraz to, że był podwójnym agentem.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo i zasądził od powódki E. J. na rzecz strony pozwanej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. kwotę 377 złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy ustalił, że strona pozwana wydawnictwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. w 2013 r. wydała publikację pt. (...) oznaczoną jako I wydanie. Na stronach 438 i 439 została zawarta nota autorstwa T. P. dotycząca R. K. (1) o między innymi następującej treści: „Nie znane są też motywy, które kierowały R. K. (1). Za przekazane informacje dostawał wynagrodzenie, które pozwalało mu żyć w W. na bardzo wysokiej stopie. To, że jego stylem życia nie zainteresował się polski kontrwywiad wojskowy, świadczy albo bardzo źle o jego fachowości, albo o tym, że pułkownik był podwójnym agentem. Instytucja taka, bardzo często wykorzystywana w pracy wywiadów i kontrwywiadów, nie jest bynajmniej naznaczona jako moralnie naganna. Nawet będąc - ze swojej woli lub wbrew niej - podwójnym agentem, można przekazać stronie, której chce się pomóc, bardzo istotne wiadomości.”

W II wydaniu (...) w biogramie R. K. (1) pominięto sformułowania: „Postać pułkownika R. K. (1) oceniana jest bardzo niejednoznacznie.” „Nie znane są też motywy, które kierowały R. K. (1). Za przekazane informacje dostawał wynagrodzenie, które pozwalało mu żyć w W. na bardzo wysokiej stopie.” T. P. przygotował biogram R. K. (1) jako jeden z kilkunastu biogramów, na których przygotowanie miał tydzień czasu. Przygotował biogram w ten sposób, że pojechał do Biblioteki (...) zebrał materiały, wypisał rewersy, z tekstami, w których był wspomniany płk K.. Wiarygodność informacji weryfikował w ten sposób, że czytał i porównywał odpowiednie teksty i odpowiednie opinie. Zapis w biogramie o roli podwójnego agenta pełnionej przez R. K. (1) nie miał charakteru stwierdzenia, ale zgłoszenia pewnej wątpliwości, przyjęcia założenia opartego o badania, o lekturę oraz o rozmowy z profesorami. T. P. ustalił, że R. K. (1) otrzymywał wynagrodzenie, ponieważ jego obowiązkiem jako oficera było zbieranie informacji. Zakładał że wynagrodzenie otrzymywał od Państwa.

Powódka jest siostrą żony R. K. (1). Kontakty uległy zerwaniu gdy R. K. (1) się ukrywał i nie mógł się kontaktować. Później ponownie nawiązali kontakty. Relacje były przyjacielskie, widywali się przy okazji pobytów R. K. (1) w Polsce, a powódka odwiedziła R. K. (1) w USA. Małżonka R. K. (1) zamieszkała przed śmiercią z powódką. Wnuk R. K. (1) mieszka na stałe w USA i po przyjeździe siostry powódki do Polski kontakt z nim zanikł. Pismem z dnia 11 lipca 2014 r. pełnomocnik powódki i W. M. zgłosił stronie pozwanej żądanie opublikowania erraty do książki (...). Jednocześnie wezwał wydawnictwo do uiszczenia wskazanych w piśmie kwot na cele społeczne i tytułem odszkodowania dla W. M..

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Kwestionowana przez powódkę publikacja ma charakter opracowania historycznego o niespecjalistycznym charakterze, lecz skierowanego do szerokiego kręgu czytelników. Ustalony w sprawie stan faktyczny nie pozwala na ocenę, że autor przedmiotowej publikacji w sposób nierzetelny albo niedbały zgromadził dane potrzebne do jej napisania. Jednakże uznać należy, że sporządzona na podstawie tych materiałów publikacja, pomimo ogólnie bardzo pozytywnych ocen wyrażanych w niej pod adresem R. K. (1), została napisana w sposób co najmniej niezręczny. Fraza: „Nie znane są też motywy, które kierowały R. K. (1). Za przekazane informacje dostawał wynagrodzenie, które pozwalało mu żyć w W. na bardzo wysokiej stopie.” może być obiektywnie rozumiana jako sugestia, że motywacją dla podjęcia działalności na rzecz wywiadu amerykańskiego były, chociażby w części, korzyści materialne. Uzasadnione wyrażenie tego typu sugestii wymagałoby wskazania co najmniej na źródła informacji o faktach, które miałyby tego typu ocenę uzasadniać, oraz dokonania oceny ich wiarygodności. Zatem wyrażenie tego typu sugestii w publikacji skierowanej do szerokiego kręgu odbiorców, napisanej na wysokim poziomie ogólności i z założenia nie zawierającej przypisów i bibliografii szczegółowo wskazujących źródła faktów w niej powoływanych i zawierających ocenę wiarygodności tych źródeł, ocenić należy jako gołosłowne postawienie zarzutu działania z pobudek materialnych. Na jawną niestosowność powyższego sformułowania wskazuje zresztą fakt, że w II wydaniu przedmiotowej publikacji sformułowanie to pominięto.

Podobne wątpliwości odnieść należy do hipotezy, że R. K. (1) działał jako tzw. „podwójny agent”. Pomimo zawartego w publikacji szerokiego wywodu wyjaśniającego to, w jaki sposób autor publikacji rozumie to pojęcie, użycie go w sytuacji gdy z samej treści publikacji wynika, że użycie takiego określenia stanowi efekt tylko spekulacji autora opartej na bardzo słabej przesłance braku zainteresowania polskiego kontrwywiadu rzekomym wyróżniającym się stylem

życia R. K. (1), razi co najmniej niestosownością i również może być rozpatrywane w kategoriach gołosłownego i niedostatecznie uzasadnionego zarzutu dotyczącego osoby R. K. (1).

Stąd też Sąd Okręgowy ocenił, że przedmiotowa publikacja mogłaby uzasadniać powództwo obejmujące żądanie złożenie oświadczenia co najmniej w postaci erraty do książki, o ile powództwo takie wytoczyłaby osoba czynnie legitymowana. Tym niemniej powództwo podlegać musiało oddaleniu z uwagi na brak po stronie powódki legitymacji czynnej do jego wytoczenia. Więzy istniejące pomiędzy powódką, a zmarłym R. K. (1) nie są na tyle silne, aby można było mówić o istnieniu po stronie powódki dobra osobistego w postaci kultu pamięci osoby R. K. (1), naruszonego przedmiotową publikacją. Powódka nie jest krewną R. K. (1), ale jego powinowatą, siostrą małżonki R. K. (1). Relacje pomiędzy powódką a R. K. (1) ocenić należy jako typowe relacje mogące panować pomiędzy powinowatymi. Z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powódkę należałoby ocenić raczej jako osobę bliską dla małżonki R. K. (1) (w szczególności wskazuje na to okoliczność, że osoba ta z powódką zamieszkała) aniżeli bliską w stosunku do samego R. K. (1). Nie sposób zatem zaliczyć powódki do kręgu osób najbliższych R. K. (1) uwzględniając okoliczność, że powódka w chwili obecnej nie utrzymuje kontaktów z żyjącym najbliższym krewnym R. K. (1), jego zamieszkałym w Stanach Zjednoczonych Ameryki wnukiem. W tym stanie rzeczy ocenić należy, że powódce roszczenie o ochronę dóbr osobistych objęte żądaniem pozwu nie przysługuje. Mając to na uwadze powództwo podlegało oddaleniu o czym orzeczono w pkt I sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów.

Na zasądzone w pkt II sentencji na zasadzie art. 98 § 1 k.p.c. od przegrywającej proces powódki na rzecz wygrywającego proces pozwanego koszty postępowania złożyły się wynagrodzenie pełnomocnika strony pozwanej (360 zł.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł.).

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła powódka zarzucając mu naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to treści art. 233 § 1 k.p.c. sprowadzające się do ustalenia braku szczególnej więzi powódki i zmarłego szwagra, mimo wymowy dowodów skazujących na fakt pozostawania w bliskich relacjach rodzinnych, utrzymywania szczególnie bliskich i częstych kontaktów, zważywszy na zamieszkiwanie na różnych kontynentach, wspólnych dla powódki i zmarłego przyszłości, zażyłości i bliskości relacji powódki z R. K. (1) w czasie jego życia oraz faktu pozostawania relacji rodzinnych powódki ze zmarłym jako jedynych relacji rodzinnych zmarłego, naruszenie prawa materialnego a to treści art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 61 (8) § 2 k.r.o. w zw. z art. 115 § 11 k.k. polegające na jego wadliwej wykładni i zastosowaniu poprzez wykluczenie z katalogu dóbr osobistych podlegających ochronie prawnej dobra osobistego w postaci pamięci i kultu najbliższej zmarłej osoby przysługującej powinowatemu względem osoby zmarłej. Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu według norm przepisanych tak za pierwszą i drugą instancję w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

W odpowiedzi na apelację powódki strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Zaskarżony wyrok co do zasady w rozpoznawanej sprawie nie jest trafny i w związku z tym apelacja w istotnej części zasługiwała na uwzględnienie.

Rozpoznając apelację Sąd II instancji rozstrzygnąć musiał, czy powódka jest osobą legitymowaną w sprawie, a następnie czy doszło do naruszenia dobra osobistego powódki i jeśli tak, to jakie środki są odpowiednie dla usunięcia skutków naruszenia.

Sąd Apelacyjny rozpoznając zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. stwierdza, że w istocie rzeczy zarzut ten dotyczy w znacznej mierze oceny poczynionych ustaleń i wniosków z tych ustaleń wyprowadzonych i to w sposób nie stanowiący przez Sąd I instancji.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji w zakresie nie objętym zarzutami apelacji, przy czym zarzuty te w istocie dotyczą bardziej interpretacji i oceny faktów niż ich ustalenia.

Sąd Apelacyjny zauważa, że rozpatrywana sprawa ze względu na okoliczności faktyczne nie jest typowa i to wpływa na ocenę ustaleń faktycznych, przy uwzględnieniu nadto faktów powszechnie znanych, a w części zawartych w spornym biogramie. Nie trzeba specjalnie dowodzić, że w sytuacji w której pułkownik(...) R. K. (1), tuż przed dniem 13 grudnia 1981 r., znalazł się w USA, spowodowała że możliwości kontaktu pomiędzy nim, jego żoną a powódką, będącą siostrą i szwagierką przebywającą w Polsce oczywiście były ograniczone. Oczywistym jest, że przez pewien okres z powodu uwarunkowań politycznych R. K. nie mógł się kontaktować z rodziną, a rodzina z nim. Te okoliczności muszą być brane pod uwagę. Ponadto pułkownik K. był oskarżony i skazany przez sąd (...) w Polsce, co także dla możliwości kontaktowania się miało znaczenie. Są to fakty powszechnie znane i nie wymagają odrębnego dowodzenia.

W tym kontekście podkreślić należy, że Sąd I instancji nie kwestionował istnienia więzi pomiędzy powódką, a zmarłym a jedynie zakwestionował stopień ich bliskość. Sąd Apelacyjny nie podziela wskazanej oceny bowiem przy ocenie bliskości trzeba mieć na uwadze okoliczności faktyczne, które towarzyszyły tym relacjom rodzinnym. Ponadto rozróżnić należy kontakty osobiste od więzi psychicznej pomiędzy osobami. Z oceną bliskości zawsze wiąże się pewien element subiektywny. Element ten jest istotny z punktu widzenia prawnej oceny bliskości. Powódka czuje się osobą bliską, a w świetle poczynionych ustaleń Sądu I instancji o istnieniu więzi nie można jej tego atrybutu odmówić. Są to więzi rodzinne poparte różnymi kontaktami w tym osobistymi na przestrzeni lat. Argumenty podniesione odnośnie kontaktów z siostrą powódki potwierdzają, a nie przeczą tej bliskości. Mając powyższy pogląd na uwadze i nie wykraczając poza ramy postępowania Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że niewątpliwie powódka należy do kręgu osób, które mogą być uznane za osobę bliską.

W tym zakresie zarzut naruszenia przepisów postępowania, w przedstawiony sposób okazał się zasadny. W związku z tym powódka posiada legitymację czynną do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie. Powódka jest siostrą żony zmarłego R. K. (1). Żona i synowie nie żyją. Okoliczność, że istnieją inni członkowie rodziny nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie istnieją bowiem żadne podstawy do stopniowania uprawnień w zakresie legitymacji do wytoczenia powództwa związanego z ochroną kultu pamięci osoby zmarłej.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 1979 r. I CR 232/79 (LEX nr 63839) stwierdził, że „legitymacja do żądania ochrony dobra osobistego, naruszonego uwłaczaniem pamięci osoby zmarłej, przysługuje nie tylko najbliższym członkom rodziny, lecz także innej osobie bliskiej, jeżeli stopień tej bliskości czyni wiarygodnym, że została naruszona sfera uczuciowa tej osoby związana z kultem pamięci zmarłego. Legitymacja ta przysługuje w szczególności bratankowi osoby zmarłej ....”. W wyroku z dnia 6 kwietnia 2004 r. I CK 484/03 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że „Znieważenie Papieża może naruszać dobra osobiste w postaci uczuć religijnych i przyjaźni osoby duchownej, którą wiąże z Papieżem stosunek bliskości i szczególne więzy emocjonalne (OSNC 2005 nr 4, poz. 69). Powołane orzeczenia potwierdzają wyrażony pogląd o legitymacji czynnej powódki, a także o zasadności zarzutów dotyczących naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd Apelacyjny indywidualizując zagadnienie bliskości w tej konkretnej sprawie przyjął legitymację powódki.

W związku z tym aktualnym stało się odniesienie do treści publikacji. Pozycja zatytułowana (...), w której zamieszczono biogram R. K. (1) już poprzez tytuł, wskazuje jednoznacznie że zamieszczono w niej informacje o osobach, według autorów, będących osobami mającymi przymiot wielkości i patriotyzmu. Książka nie jest opracowaniem naukowym, nie zawiera nawet wskazania wykorzystanych w niej źródeł. Niewątpliwie stanowi zbiór wypowiedzi dotyczących postaci historycznych wyodrębnionych według kryterium przyjętego przez redagujących książkę. Zagadnieniem konfliktu pomiędzy debatą publiczną dotyczącą postaci historycznych, a ochroną ich dóbr osobistych zajmował się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 lutego 2004 r. III CK 329/02 w którym stwierdził, że „Publikowanie wypowiedzi będących formą udziału w debacie publicznej na temat faktów lub postaci historycznych stanowi z zasady przejaw dopuszczalnego i prawem chronionego korzystania z wolności wypowiedzi oraz przekazywania idei i poglądów, także wtedy, gdy są one kontrowersyjne i niezgodne z dominującą wersją wydarzeń historycznych. Nie wyłącza to bezprawności działania autora wypowiedzi, jeżeli w jej wyniku doszło do naruszenia dóbr osobistych

"postaci historycznych" (lub ich bliskich). Sposób rozstrzygnięcia kolizji pomiędzy tymi dobrami uzależniony jest od konkretnych okoliczności sprawy (OSNC 2005 nr 3, poz. 48). W rozpoznawanej sprawie istota sprowadza się do tego czy istnieją wystarczające podstawy do postawienia hipotezy o finansowych motywach działania R. K. jak i wyrażenia w istocie po analizie biogramu nawet nie sugestii a czegoś więcej, że był podwójnym agentem. Już sugestia tego rodzaju działania niewątpliwie narusza dobre imię i kult pamięci zmarłego.

Szczególnie w kontekście tego dlaczego przez część społeczeństwa uznawany jest za bohatera i patriotę. Posiadanie przez pułkownika R. K. (1) wskazanych cech wynika głównie z dwóch okoliczności jakimi było podjęcie współpracy w wywiadzie amerykańskim i przekazywanie mu informacji o siłach zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i jej ówczesnych sojuszników, oraz rzecz pierwszoplanowa jaką było przekazanie planów wprowadzenia stanu wojennego w Polsce wywiadowi amerykańskiemu. W tym kontekście zawarte w książce sformułowania podważają powyższe i już z tego powodu naruszają dobra osobiste. Sąd I instancji wprost stwierdził, że roszczenie R. K. o ochronę dóbr osobistych byłoby zasadne. Podkreślić należy, że rzecz nie w debacie o osobie, a w przypisaniu negatywnych zachowań i postawy w żaden sposób nie wykazanych. Również nie broni autora i wydawcy forma wyrażonych stwierdzeń. Odbiór treści nie pozostawia wątpliwości co do pejoratywnej wymowy. Wydawnictwo w drugim wydaniu książki pominęło fragment dotyczący aspektu finansowego, co przemawia za tym, że uznało ono zasadność roszczenia powódki, że sformułowania te naruszają dobre imię zmarłego, a to implikuje naruszenie dobra osobistego jakim jest kult pamięci osoby bliskiej.

Zgodnie z judykaturą sfera uczuciowa związana z kultem pamięci zmarłej osoby bliskiej może stanowić przedmiot ochrony prawnej na podstawie art. 23 i 24 k.c. (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12.7.1968 r., I CK 252/68, OSNCP 1970, nr 1, poz. 18, z dnia 13.7.1977 r., I CR 234/77, nie publ., z dnia 7.7.2005 r., IV CK 42/05, nie publ. oraz z dnia 6.2.2008 r., III CSK 474/07, nie publ.).

Pozostawienie w II wydaniu książki fragmentu dotyczącego stylu życia i braku zainteresowania osobą R. K. kontrwywiadu prowadzące do wniosku, że R. K. (1) był podwójnym agentem w ocenie Sądu Apelacyjnego prowadzi do naruszenia kultu osoby zmarłej niezależnie czy wniosek ten jest kategoryczny czy też tylko hipotetyczny. W książce całość biogramu wskazuje, że jest to stwierdzenie faktu. Powyższe Sąd Apelacyjny wywiódł zarówno analizując cały tekst w kontekście wskazanego fragmentu jak również oceniając charakter publikacji. Niewątpliwie zawarcie informacji o byciu podwójnym agentem w publikacji zawierającej biografie patriotów polskich oraz w okolicznościach, że zmarły współpracował z kontrwywiadem, w innym okresie czasu, miało charakter naruszający dobre imię i cześć. Biografia R. K. (1) znalazła się w publikacji strony pozwanej bowiem został on uznany za patriotę z uwagi na swoją pracę dla wywiadu amerykańskiego przed 1989 r. Sugerowanie więc, że był podwójnym agentem narusza jego dobre imię. Kładzie bowiem cień na zasługi w wyniku, których został umieszczony we wskazanej publikacji. Wskazany fragment ma pewnego rodzaju charakter hipotezy niczym nie poparty. Hipoteza ta ma jednak wydźwięk pejoratywny. Wskazana publikacja stanowi zbiór krótkich biografii osób uznanych za wielkich patriotów polskich. Przykładowe zapoznanie się z biografiami innych przedstawionych w publikacji osób prowadzi do wniosku, że biografie te nie zawierają elementów, mogących u czytelnika wywołać ocenę negatywną, a nadto pomijają lub łagodzą negatywne czyny omawianych osób. W także tym kontekście biogram będący przedmiotem sporu skonstruowany został odmiennie. W konsekwencji żądanie pozwu co do zasady było usprawiedliwione. Zawarcie w publikacji informacji i stwierdzeń naruszających dobra osobiste osoby zmarłej uzasadniają przyznanie ochrony osobie bliskiej z tytułu naruszenia kultu pamięci osoby bliskiej.

Uwzględniając apelację powódki Sąd Apelacyjny w punkcie I zmodyfikował oświadczenie podane przez powódkę w pozwie jakie strona pozwana będzie miała obowiązek opublikować tak aby nie zawierało, nie powtarzało, na ile to możliwe, ono treści naruszających dobre imię zmarłego.

Z uwagi na to, że w wydaniu II biogram uległ modyfikacji i usunięto część stwierdzeń naruszających dobra osobiste punkt II uwzględnionego powództwa dotyczył jedynie erraty w formie pisemnej dołączanej każdego wydanego już egzemplarza książki, w której ma zostać zamieszczone sprostowanie w zakresie podejrzenia o bycie przez R. K. (1) podwójnym agentem. Wynika to z przyjęcia, że kolejne wydanie książki ukazuje się po wyczerpaniu poprzedniego.

Pozostała część powództwa została oddalona z uwagi na zmienioną już treść wydania II książki.

W punkcie IV zmienionego wyroku Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w zakresie kosztów procesu w oparciu o art. 98 k.p.c. Na wskazaną kwotę składała się opłata od pozwu oraz koszty zastępstwa procesowego ustalone na podstawie Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) oraz opłaty od pełnomocnictwa Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c..

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie art. 98 k.p.c. w zw. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).
SSA Elżbieta Uznańska SSA Jan Kremer SSA Marek Boniecki